

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1905

Vragen van het lid **Kröger** (GroenLinks-PvdA) aan de Minister voor Klimaat en Energie over *het bericht dat energieleveranciers klanten misleiden met «CO₂-gecompenseerd gas»* (ingezonden 29 april 2024).

Antwoord van Minister **Jetten** (Klimaat en Energie), mede namens de Minister van Economische Zaken en Klimaat (ontvangen 4 juni 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 1778.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Energieleveranciers misleiden klanten met CO₂-gecompenseerd gas» van Pointer?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u het eens met de conclusie van Pointer dat energieleveranciers consumenten misleiden met de verkoop van «CO₂-gecompenseerd gas»? Waarom wel of niet?

Antwoord 2

De Autoriteit Consument en Markt (ACM) is gemachtigd om te handhaven op eventueel misleidende duurzaamheidsclaims. Of een duurzaamheidsclaim misleidend is, hangt af van veel factoren. In het programma van Pointer worden meerdere claims gepresenteerd die door energieleveranciers bij de verkoop van gas met koolstofcertificaten worden gemaakt. De ACM heeft een Leidraad Duurzaamheidsclaims opgesteld waarin strenge eisen worden gesteld aan het gebruik van een CO₂-compensatie claims. Bij het beoordelen van claims waarin het woord «compensatie» voorkomt, dient te worden gekeken naar de context. Daarbij gelden onder het huidige wettelijke kader wel reeds strenge eisen aan de wijze waarop de term mag worden gebruikt, zoals ook toegelicht in de ACM Leidraad Duurzaamheidsclaims.

¹ Pointer, 25 april 2024, «Energieleveranciers misleiden klanten met CO₂-gecompenseerd gas». (pointer.kro-ncrv.nl/energieleveranciers-misleiden-klanten-met-co2-gecompenseerd-gas)

Vraag 3

Bent u het met de Consumentenbond eens dat er een verbod moet komen op dit soort misleidende claims? Gaat u wet- en regelgeving aanpassen om een verbod in te stellen op onterechte claims als «CO₂-neutraal» en «CO₂-gecompenseerd gas»? Zo niet, waarom niet?

Antwoord 3

Het is belangrijk dat consumenten niet misleid worden over de duurzaamheidseigenschappen van producten of diensten en over de effecten van CO₂-compensatie. Onlangs is er een Europees akkoord gesloten over een richtlijn die nieuwe regels invoert voor bedrijven die vrijwillige duurzaamheidsclaims doen, bijvoorbeeld op basis van CO₂-compensatie door de aanschaf van koolstofcertificaten.² Deze wetgeving, die medio 2026 ingaat, verbiedt bedrijven onder meer te beweren dat een product of dienst dankzij de compensatie van broeikasgasemissies via koolstofcertificaten een neutraal, verminderd of positief milieueffect heeft.³ Dit veronderstelt namelijk ten onrechte dat de productie geen klimaatimpact heeft. Bovendien moeten bedrijven, wanneer zij een milieclaim doen die betrekking heeft op toekomstige milieuprestaties⁴, nauwkeurig uiteenzetten hoe zij dit doel gaan bereiken. Dit moet aan de hand van een publiek toegankelijk uitvoeringsplan dat meetbare en tijdsgebonden doelen stelt, ingaat op de toewijzing van (financiële) middelen, en dat regelmatig wordt geverifieerd door een onafhankelijke externe deskundige. De conclusies van deze deskundige moeten eveneens ter beschikking worden gesteld aan consumenten.⁵ Ondernemingen mogen ten behoeve van producten of diensten nog wel reclame maken over hun investeringen in milieu-initiatieven, bijvoorbeeld middels de aanschaf van koolstofcertificaten van klimaatprojecten, zolang zij niet beweren dat dit de schadelijke effecten van de totstandkoming van het product reduceert of neutraliseert.⁶ Absolute termen zoals klimaatneutraal en CO₂-gecompenseerd dienen hierbij hoe dan ook vermeden te worden.

Vraag 4

Klopt het dat de huidige markt voor CO₂-compensatierechten geen toezicht door Europa of nationale overheden kent? Waarom niet? Vindt u het niet wenselijk om hier meer toezicht op te krijgen?

Antwoord 4

Het staat organisaties vrij om zich te begeven op de vrijwillige koolstofmarkt waar gehandeld wordt in koolstofcertificaten. Dit valt onder het toezicht van de ACM. In algemene zin geldt dat consumenten in Nederland beschermd zijn tegen misleiding door verkopers, dus ook voor misleidende duurzaamheidsclaims. Zoals toegelicht in het antwoord op vraag 3 geldt vanaf 2026 EU-regelgeving in die misleidende claims over producten of diensten op basis van CO₂-compensatie via koolstofcertificaten verbiedt. Ook hierop zal de ACM toezicht houden. Nederland heeft in aanvulling hierop samen met een aantal EU-landen een gemeenschappelijke positie op de vrijwillige markt ontwikkeld en aanbevelingen gepubliceerd tijdens de VN-klimaattop in Dubai afgelopen jaar.⁷ De focus ligt hierin op het voorkomen van greenwashing en het in goede banen leiden van de markt. Tegelijkertijd wordt erin erkend dat de markt een rol kan spelen in het versnellen van implementatie van klimaatmaatregelen en het verhogen van ambitie en zo kan bijdragen aan de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs, mits het gaat om kwalitatieve koolstofcertificaten.

² Rijksoverheid, «Consumenten beter beschermd tegen misleidende duurzaamheidsclaims», <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/04/17/consumenten-beter-beschermd-tegen-misleidende-duurzaamheidsclaims>

³ Bijlage punt 2) 4 quater), Richtlijn 2024/825.

⁴ Een voorbeeld van een toekomstige milieuprestatie claim is: «Ons bedrijf streeft naar CO₂-neutraliteit in 2030».

⁵ Art.1, lid 2 b) d), Richtlijn (EU) 2024/825.

⁶ Overweging 12, Richtlijn (EU) 2024/825.

⁷ Rijksoverheid, «Joint Statement on the Voluntary Carbon Market: The Claims Side», <https://www.government.nl/documents/publications/2023/12/10/joint-statement-on-voluntary-carbon-market>

Vraag 5

Wat doet de Autoriteit Consument en Markt (ACM) om toezicht te houden op misleidende claims over CO₂-compensatie? Zijn er de afgelopen jaren meldingen gedaan van misleidende duurzaamheidsclaims en zo ja, hoeveel? Wat is er met deze meldingen gedaan?

Antwoord 5

De ACM houdt gericht toezicht in specifieke sectoren (onder meer de kleding-, energie- en vervoersbranche) op misleidende duurzaamheidsclaims en ziet daarnaast actief toe op actuele duurzaamheidscampagnes en daarbij gebruikte claims. Ook kan de ACM een onderzoek naar duurzaamheidsclaims starten naar aanleiding van meldingen en signalen. Zo heeft de ACM als het gaat om CO₂-compensatie de laatste jaren meerdere acties ondernomen, mede naar aanleiding van meldingen van consumenten. In 2022 heeft Kantar Public in opdracht van de ACM gedragsonderzoek gedaan naar CO₂-claims bij de verkoop van vliegtickets en in hoeverre consumenten deze claims begrijpen.⁸ Ook zijn er handhavingsacties ondernomen richting vliegtuigmaatschappij Ryanair vanwege het gebruik van mogelijk misleidende CO₂-compensatieclaims en richting de supermarktketen Plus voor het gebruik van de term «klimaatneutraal» en Eneco voor de slogan «sneller klimaatneutraal».⁹ Zeer recent heeft de ACM, samen met andere Europese toezichthouders, twintig luchtvaartmaatschappijen opgeroepen om misleidende duurzaamheidsclaims aan te passen, waaronder claims over CO₂-compensatie.¹⁰ Hieruit maak ik op dat het thema CO₂-compensatie bij de ACM nadrukkelijk op de radar staat.

Vraag 6

Doet de ACM volgens u voldoende om *greenwashing* van CO₂-compensatie tegen te gaan? Zo nee, wat is er aanvullend nodig om toezicht en handhaving op dit terrein te verbeteren?

Antwoord 6

Zoals toegelicht in het antwoord op vraag 5 houdt de ACM al meerdere jaren actief toezicht op misleidende CO₂-compensatieclaims. Tegelijkertijd geldt dat er op dit moment geen specifieke regelgeving bestaat voor het beoordelen van CO₂-compensatieclaims. Zoals toegelicht in het antwoord op vraag 3, is het de verwachting dat de nieuwe Europese regelgeving de ACM in de toekomst nog betere handvatten zal bieden in haar toezicht.

Vraag 7

Wat doet u om de markt van vrijwillige CO₂-certificaten (voor gas maar ook breder) te reguleren? Wat zegt de huidige (Europese) wet- en regelgeving hierover? Gaat u in Europa voorstellen doen voor betere regulering van deze markt?

Antwoord 7

Zoals toegelicht in het antwoord op vraag 3 is er een belangrijke stap gezet met het bereiken van het Europese akkoord voor een richtlijn waarmee milieucclaims worden verboden die stellen dat de impact van een product of dienst is gecompenseerd. Vijf jaar na de inwerkingtreding van deze regels brengt de Commissie een evaluatieverslag uit over de toepassing van de richtlijn.¹¹ Daarnaast is begin dit jaar de richtlijn aangenomen die binnen de EU een (vrijwillige) markt mogelijk maakt voor koolstofverwijderingscertificaten. Ook wordt er op dit moment door lidstaten onderhandeld over regelgeving voor milieuc- en klimaatclaims op organisatieniveau¹², in aanvulling op

⁸ Kantar Public, Rapport CO₂ compensatie consumentenonderzoek, juli 2022.

⁹ ACM nieuwsbericht 20 januari 2023, Ryanair duidelijker over CO₂-compensatie na actie ACM, ACM nieuwsbericht 21 december 2023, Supermarktketen Plus verwijdt onjuiste duurzaamheidsclaims na actie ACM en ACM nieuwsbericht 2 mei 2024, Eneco stopt met claim «sneller klimaatneutraal» na actie ACM.

¹⁰ ACM nieuwsbericht 30 april 2024, ACM en Europese consumententoezichthouders: luchtvaart moet stoppen met greenwashing.

¹¹ Art.3, Richtlijn (EU) 2024/825.

¹² Proposal for a Directive on green claims – European Commission (Europa.eu) https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-directive-green-claims_en?prefLang=nl

de regels voor claims over producten en diensten. Binnen deze onderhandelingen zet Nederland zich samen met de medeondertekenaars in om de hoofdboodschappen uit de eerder onder vraag 4 genoemde gemeenschappelijke positie en aanbevelingen voor de vrijwillige koolstofmarkt zoveel mogelijk te laten landen.